

Opgraving van een middeleeuws perceel in de Beverstraat in Ninove [0.-VI.]

ARNE DE GRAEVE, WOUTER DE MAEYER & ERIK VERBEKE

In 2021 voerde SOLVA Dienst Archeologie een kleine opgraving uit in de Beverstraat in Ninove. De stad Ninove plande een groene doorsteek te realiseren tussen de Beverstraat en de Kaardeloodstraat. Na de sloop van een woonhuis, zou er ongeveer 60 cm historische stratigrafie verdwijnen. Aangezien er reeds bij aanvang vermoedens waren dat het nog bestaande volume van het huis eveneens een belangrijke informatiedrager was, is voorafgaand aan de sloop een muurarcheologisch onderzoek uitgevoerd.

Tijdens de opgraving zijn er zes verschillende bewoningsfasen onderscheiden. Vier fasen lieten toe om een ruimtelijk inzicht te verwerven in de structuur en organisatie van de woningen.

Fig. 1 Gezicht op de oudste stratigrafie: onderaan 'zwarte lagen' met daarboven een sequentie van lemen vloeren. Het geheel wordt afgedekt met een dikke brandlaag.

sporen uit deze fase bewaard gebleven. Fase 1 wordt ook afgedekt met een brandlaag die te dateren is tussen 1580 en 1625. Meer dan waarschijnlijk is deze catastrofe terug te brengen op de dramatische brand in Ninove in het jaar 1603 (VAN DE PERRE & VANDE WINKEL, 2008, 282). In dat jaar legde er een grote brand een aanzienlijk deel van de stad in as. Gezien de omvang van de verwoesting en de datering van de laag, lijkt een toeschrijving aan deze gekende historische gebeurtenis waarschijnlijk.

Na de brand van 1603 gebeurde de heropbouw van de woning wellicht deels in baksteen en deels in vakwerkbouw (= fase 2, Fig. 2: 3). Van deze woning zijn een zware gefundeerde muur met muurhaard en een kelder teruggevonden. Het feit dat de muur met de haard zo zwaar gefundeerd is, wijst er op dat de muur wellicht tot aan de nok in steen was gebouwd om de schouw van de haard te kunnen dragen. De andere muren van de woning zijn veel minder diep gefundeerd, wat er op zou kunnen wijzen dat deze wel nog in vakwerkbouw werden opgetrokken. Deze fase is moeilijk nauwkeuriger te dateren dan na de brand aan het begin van de 17de eeuw. De kamer waarin de grote haard stond was voorzien van een keramische tegelvloer in een diagonaal patroon (Fig. 3). De aanpalende kamer had wellicht enkel een lemen vloer.

In een volgende fase (= 'Fase 3', Fig. 2: 4) vindt er een volledige verstening plaats van het pand. De bestaande woning wordt afgebroken, en volledig vervangen door een woning in baksteen. De fundering van de muren wordt een stuk zwaarder en breder. Aan de achterzijde van de woning wordt een grote diepe kelder uitgegraven, voorzien van zware bakstenen muren. Ook de muren van de voorbouw zijn betrekkelijk zwaarder en dieper gefundeerd dan deze uit de voorgaande bouwfases. De bouw van deze fase is in de loop van de 17de eeuw te situeren. Er is geen brandfase te zien tussen fase 2 (= fase met muurhaard en vakwerkbouw) en fase 3 (= volledige verstening). Dit wijst op een moedwillige afbraak van het gebouw. Misschien is dit wel te linken aan de verplichting die men in 1617 oplegde aan de mensen om de huizen in baksteen op trekken (VANGASSEN, 1960, 333-334)?

Fig. 3 Gezicht op de 17de-eeuwse tegelvloer uit fase 2.

De bouw in baksteen uit fase 3 is sindsdien de basis blijven vormen voor de woning. In de loop van de 19de eeuw zijn er nog aanpassingen gebeurd zoals het dichtn van de keldergaten, het bouwen van een interne opdeling in de kelder en het plaatsen van een nieuwe trap.

De opgraving liet toe om over een periode van 700 jaar de evolutie te volgen in de manier waarop er gebouwd werd door de eeuwen in laatmiddeleeuws en modern Ninove. Aangezien verschillende woningtypes op dezelfde opgraving in een chronologische sequentie kunnen gestoken worden, laat dit toe om de evolutie van deze bouwtypes voor de regio nauwer te dateren.

Bibliografie

DE GRAEVE A., DE MAEYER W. & VERBEKE E., 2021, *Ninove Beverstraat, Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologierapport 213.

VAN DE PERRE D. & VANDE WINKEL G., 2008, Ninove (Nieneve, Ninoven), *Het Land van Aalst* 60: 4, 267-286.

VANGASSEN H., 1960, *Geschiedenis van Ninove, deel 2*, Ninove.